

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักเห็นความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดกระบวนการคิด ปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้คู่คุณธรรม เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ ปฏิบัติคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ห่างไกลจากยาเสพติด มีคุณลักษณะและทักษะทางสังคมที่เหมาะสม สอดคล้องกับค่านิยมหลัก 12 ประการของคนไทย ที่ต้องการปลูกฝังให้แก่เยาวชน มีความซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม ประพฤติปฏิบัติตนที่แสดงถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริง ต่อตนเองและผู้อื่น ละความเห็นแก่ตัว รู้จักแบ่งปันช่วยเหลือสังคมและบุคคลที่ควรให้ รู้จักควบคุมตัวเองเมื่อประสบกับความยากลำบากและสิ่งทีก่อให้เกิดความเสียหาย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน , 2560) จากศึกษาพฤติกรรมของบุคคลในวัยรุ่น วุฒิเลิศ เทวกุล (2539) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่คาบเกี่ยวระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ซึ่งอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 13 – 21 ปี เป็นวัยที่จะแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมาอย่างเด่นชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือพฤติกรรมทางอารมณ์ ซึ่งเป็นวัยที่บุคคลควรได้รับการพัฒนาให้เต็มที่ พฤติกรรมทางอารมณ์ของวัยรุ่นเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและสภาพแวดล้อม มีอารมณ์ที่ผันแปรง่าย ไม่คงที่ ขาดการควบคุมอารมณ์โดยปกติแล้ว เด็กวัยรุ่นจะชอบอยู่กับกลุ่มเพื่อนซึ่งสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นพวกเดียวกัน มีลักษณะและความคิดคล้ายๆกัน และวัยรุ่นที่ไม่สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม ก็จะแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่นโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทางการเรียน หนีโรงเรียน ไม่สนใจเรียน ไม่รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย ได้เถียงหรือทะเลาะกับครู คุยกับเพื่อนขณะที่ครูสอน เดินไปเดินมาในห้องเรียน เป็นต้น พฤติกรรมที่เป็นภัยต่อสังคม ได้แก่ พฤติกรรมที่แสดงความก้าวร้าว การทำลายข้าวของ การชกต่อย ทะเลาะวิวาท รบกวนผู้อื่นเพื่อเรียกร้องความสนใจ ลักขโมย พุดปด ก่ออาชญากรรม จับกลุ่มมั่วสุม เล่นการพนัน เสพยาเสพติด สูบบุหรี่ ปัญหาเรื่องสูสาว เป็นต้น พฤติกรรมที่เกิดจากบุคลิกภาพแปรปรวนและไม่เหมาะสมกับวุฒิภาวะ แสดงพฤติกรรมที่ไม่เป็นไป

ตามพัฒนาการในแต่ละช่วงวัย มีปัญหาเรื่องการปรับตัว เช่น เก็บตัว ซึมเศร้า ถอยหนี ไม่เข้ากลุ่มเพื่อน แยกตัวออกมา เป็นต้น พฤติกรรมที่เกิดจากปัญหาด้านสุขภาพ มีโรคประจำตัว เจ็บป่วยบ่อย ร่างกายพิการผิดปกติ เป็นต้น และพฤติกรรมที่เกิดจากโรคจิตและโรคประสาท เช่น พุดคนเดียว นั่งโยกตัวไปมา หรือมีความวิตกกังวลสูงกว่าปกติ ประสาทหลอน เป็นต้น

จากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในการคัดกรองนักเรียน การเยี่ยมบ้านนักเรียน การสัมภาษณ์พ่อแม่ ผู้ปกครองและจากการทำโชนักเรียนจากการทำผิควของโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ ขาดความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ไม่สนใจเรียน ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็นหรือเกินฐานะทางบ้านของตนเอง ทะเลาะวิวาท เกี่ยวข้องกับอบายมุข สิ่งเหล่านี้คือปัญหาที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่ขาดความอดทน ซึ่งเป็นคุณธรรมพื้นฐานในการดำรงชีวิต

ความอดทน คือ ความยืนหยัดไม่ท้อถอยในการทำดี แม้ว่าจะมีอุปสรรคใด มาขวางกั้นก็ไม่ย่อท้อ อดทนต่อสิ่งที่มากระทบจิตใจ สิ่งที่ไม่พึงปรารถนาทางใจ ช่มใจไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข และไม่เป็นผู้สร้างความเดือดร้อนหรือทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายทั้งทางกายและใจ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคมได้ ถ้านักเรียนไม่ได้รับการขัดเกลาฝึกฝนหรือได้รับการชี้แนะให้ปฏิบัติตนในทางที่ถูกที่ควร ก็จะส่งผลเสียต่อนักเรียนในการดำเนินชีวิตในอนาคต นักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิต ดังนั้นควรพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ให้ความรู้ ความเข้าใจ สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประพฤติปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง มีคุณธรรม จริยธรรม มีความอดทน และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้

จิโนรส สีสวัสดิ์ (2560) กล่าวถึง พฤติกรรมการเล่นแบบของวัยรุ่นในยุคสังคมออนไลน์ ว่าเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นทุกยุคทุกสมัยเพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่แสวงหาต้นแบบต้องการการยอมรับจากเพื่อนฝูงและสังคมมีพฤติกรรมเลียนแบบผู้ใหญ่ในบางเรื่องตามแนวโน้ม (Trend) และบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งบุคคลต้นแบบ หรือไอดอล (Idol) จะเป็นคนรอบข้าง พ่อแม่ผู้ปกครอง หรือ ดารา นักร้อง นักแสดงที่แตกต่างกันไป ถ้าต้นแบบมีการสื่อสารในทางที่ดี สื่อสารเชิงบวก คนในสังคมก็ย่อมจะคิดบวก ทำความดี สิทธิร วิชชาวุธ (2554: น.93) กล่าวว่า ชนิดของการเรียนรู้ แบบดูราแยกการเรียนรู้ออกเป็น 2 ชนิด 1) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Enaction Learning) การเรียนรู้เงื่อนไข การเสริมแรง (reinforcement) จากการได้รับรางวัลและการลงโทษด้วยตนเองโดยตรง 2) การเรียนรู้จากการสังเกต (Observational Learning) การเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบนี้มีประสิทธิภาพมากกว่าการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูกด้วยตนเอง เนื่องจากผู้เรียนเห็นตัวแบบกระทำสิ่งใดเพียงครั้งเดียวก็สามารถนำวิธีการนั้นมาใช้ได้เลย การทำตามตัวแบบมิได้หมายความว่าใครเป็นตัวแบบ

ผู้เรียนจะเลียนแบบตามเสมอไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนเลียนแบบตามตัวแบบ เช่น ความดึงดูดของตัวแบบ (attractiveness) ผู้เรียนจะทำตามตัวแบบที่มีสถานะทางสังคมสูงกว่าตัวแบบที่มีสถานะทางสังคมต่ำ บุคคลที่ไม่มีสถานะทางสังคมหรือไม่มีทักษะ หรือไม่มีอำนาจก็จะทำตามพฤติกรรมของผู้อื่น เด็กจะทำตามตัวแบบมากกว่าผู้ใหญ่ คนที่ไม่ชำนาญงานจะทำตามตัวแบบมากกว่าผู้เชี่ยวชาญ และยังผู้เรียนให้คุณค่าต่อพฤติกรรมใด จะยังทำตามแบบพฤติกรรมนั้น

จากคำกล่าวข้างต้น ทำให้เห็นว่าพฤติกรรมความอดทนสามารถพัฒนาได้ด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวตามเทคนิคตัวแบบซึ่งเป็นเครื่องมือทางการแนะแนวอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนวที่เป็นไปตามเป้าหมายและขอบข่ายการแนะแนวประกอบด้วย 3 ส่วน คือ กลุ่มผู้บริการ ซึ่งมีใบงาน ใบความรู้และสื่อหรืออุปกรณ์ การจัดกิจกรรมเพื่อนำชุดกิจกรรมแนะแนวมาใช้เป็นสื่อการสอน เป็นแนวทางประกอบการเรียนการสอนเพื่อช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ตรงตามเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคตัวแบบมีการเสนอตัวแบบ โดยเลือกใช้ตัวแบบที่เป็นพฤติกรรมของบุคคลจริงและตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์เพื่อเป็นตัวแบบในการส่งเสริมพฤติกรรมความอดทนให้กับนักเรียน ทั้งนี้เนื่องจากตัวแบบยังมีหลากหลายจะทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ เป็นการดึงดูดให้นักเรียนสนใจในการทำกิจกรรม นักเรียนเกิดการซึมซับและเกิดการตระหนักถึงความอดทน ส่งเสริมพฤติกรรมและให้พฤติกรรมความอดทนนั้นคงทนถาวร

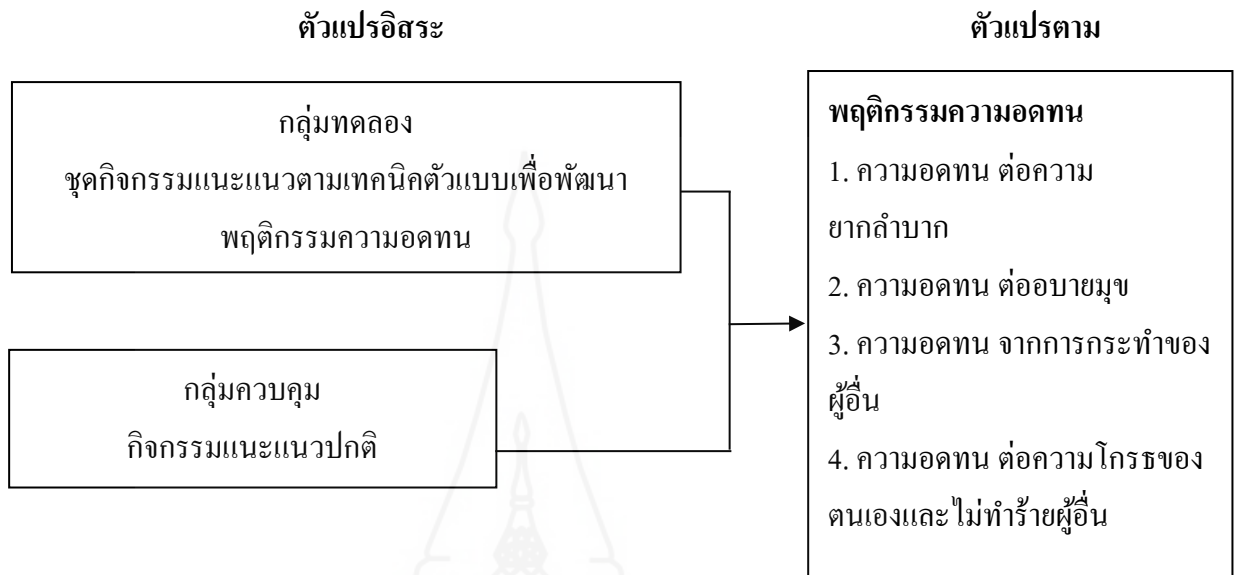
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความอดทน ของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามเทคนิคตัวแบบ

2.2 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความอดทน ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามเทคนิคตัวแบบและกลุ่มควบคุมที่ใช้กิจกรรมแนะแนวปกติ

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจและข้อเสนอแนะต่อการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามเทคนิคตัวแบบ

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามเทคนิคตัวแบบ มีพฤติกรรมความอดทนสูงกว่าก่อนการทดลอง

4.2 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามเทคนิคตัวแบบ มีพฤติกรรมอดทนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้กิจกรรมแนะแนวปกติ

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 แบบการวิจัย การวิจัยเชิงทดลอง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง

5.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.2.1 **ประชากร** นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร ปีการศึกษา 2560 จำนวน 9 ห้อง รวม 360 คน

5.2.2 กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร ปีการศึกษา 2560 จำนวน 80 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 40 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 ความอดทน หมายถึง ความยืนหยัดไม่ท้อถอยในการทำความคิด แม้ว่าจะมีอุปสรรคใด มาขวางกั้นก็ไม่ย่อท้อ อดทน ต่อปัญหาอุปสรรค รวมทั้งอดทน ต่อสิ่งที่มากระทบจิตใจ สิ่งที่ไม่พึงปรารถนาทางใจ แบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ คือ

6.1.1 ความอดทน ต่อความยากลำบาก คือ อดทน ต่อความยากลำบากทางธรรมชาติ เช่น สภาพอากาศ ความหิว ความเหนื่อยล้า ความทุกข์ ความเจ็บป่วยของตนเอง และความอดทน ต่อความยากลำบากในการศึกษา การทำงาน เพื่อบรรลุเป้าหมายของตนเอง

6.1.2 ความอดทน ต่ออบายมุข คือ อดทน ต่ออารมณ์อันน่าใคร่ น่าเกลียดเกล็นใจ อดทนต่อสิ่งที่เราอยากทำแต่ไม่สมควรทำ เช่น อดทน ไม่เที่ยวเตร่ ไม่เล่นการพนัน ไม่เสพสิ่งเสพติด ไม่รับสินบน ไม่คบคนชั่ว ไม่เกียจคร้านการทำงาน เป็นต้น

6.1.3 ความอดทน จากการกระทำของผู้อื่น คือ อดทน ต่อการกระทำของผู้อื่นที่สร้างความเจ็บปวดทั้งทางกายวาจาและใจ วาจาต่อเสียด ถ้อยคำด่าว่าหยาบคายหรือกล่าวล่วงเกินจากผู้อื่น ก่อให้เกิดความเสียหาย สร้างความขุ่นเคืองใจอันไม่พึงปรารถนา

6.1.4 ความอดทน ต่อความโกรธของตนเองและไม่ทำร้ายผู้อื่น คือ อดทน ต่อความโกรธของตนเอง ข่มความโกรธไว้ได้ ไม่โกรธ ไม่ทำร้าย หรือไม่ทำอันตรายผู้อื่นทั้งทางกายวาจาและใจ ไม่เป็นผู้สร้างความเดือดร้อน ไม่ก่อทุกข์ หรือสร้างความเจ็บแค้นใจจากอำนาจความโกรธของตนเอง

6.2 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความอดทน หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างมีระบบ สำหรับใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมความอดทนตามเทคนิคตัวแบบของนักเรียนกลุ่มทดลอง ประกอบด้วยกิจกรรม 12 กิจกรรม แบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความอดทน ต่อความยากลำบาก 2) ความอดทน ต่ออบายมุข 3) ความอดทน จากการกระทำของผู้อื่น และ 4) ความอดทน ต่อความโกรธของตนเองและไม่ทำร้ายผู้อื่น โดยใช้เทคนิคตัวแบบโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวในการพัฒนาพฤติกรรมความอดทน ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้และการสังเกตจากตัวแบบทั้งเทคนิคตัวแบบจากชีวิตจริง (Live Model) และเทคนิคตัวแบบในรูปสัญลักษณ์ (Symbolic Model)

6.3 กิจกรรมแนะแนวปกติ หมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจคิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียน และอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมนอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็น กิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

6.4 นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ได้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความอดทน ที่เหมาะสมและมีคุณภาพ

7.2 ได้แบบวัดพฤติกรรมความอดทนที่เหมาะสมและครอบคลุมตัวแปรที่ต้องการจะศึกษา

7.3 นักเรียนกลุ่มทดลองได้พัฒนาพฤติกรรมความอดทน มีคุณธรรม จริยธรรมมากขึ้น มีคุณธรรมนำจิตใจ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

